

NOTAT

Miljø- og
Fødevarerministeriet
Miljøstyrelsen

Pesticider og Genteknologi
J.nr. MST-666-00119
Ref. Hehjo/anfje/hehos/MHY
Den 3. februar 2016

Resultat af høring af udkast til tillæg om etårig forlængelse af Sprøjt middelstrategien 2013-2015

Sprøjt middelstrategien 2013-2015 er udløbet med udgangen af 2015. De politiske partier, der står bag aftalen, har i maj 2015 indgået aftale om at forlænge strategien med et år til og med 2016. Aftalen er udmøntet i et udkast til tillæg til Sprøjt middelstrategien 2013-2015.

Materialet blev sendt i høring den 29. september 2015 med svarfrist den 25. november 2015. Miljøstyrelsen har modtaget otte høringssvar.

Heraf har følgende tre høringssvarer **ingen bemærkninger til forslaget**: Dansk Planteværn, Aalborg Universitet og Arbejdsgiverne.

Følgende høringssvarer har sendt bemærkninger: 3F, Det Økologiske Råd og Danmarks Naturfredningsforening (fælles svar), Landbrug & Fødevarer, Bæredygtigt Landbrug og Økologisk Landsforening.

Høringssvarenes vigtigste kommentarer og spørgsmål er her gengivet i forkortet form efterfulgt af Miljøstyrelsens kommentarer.

Høringssvarene har ikke givet anledning til ændring af udkast til tillæg om etårig forlængelse af Sprøjt middelstrategien 2013-2015.

3F støtter den foreslåede forlængelse.

Det Økologiske Råd (DØR) og Danmarks Naturfredningsforening (DN) finder, at der i forlængelsen af Sprøjt middelstrategien bør lægges vægt på at udfase hormonforstyrrende stoffer i pesticider og at holde øje med behandlingshyppigheden (BH), da der ikke er set reduktion, selvom der er reduktion i belastningsindeks (BI) (her antager Miljøstyrelsen at høringssvarerne henviser til pesticidbelastningsindikatoren PBI).

Organisationerne tolker af Direktivet for bæredygtig anvendelse af pesticider, at Integrated Pest Management (IPM) skal gøres til et krav og påpeger, at IPM ikke overholdes i praksis, selvom principperne er klare. DØR og DN henviser til Natur- og Landbrugskommissionens anbefaling om at fastsætte generelle krav til anvendelse af intelligent sprøjteudstyr inden for en periode på maks. 5 år og påpeger, at med induktion og GPS kan der gives individuelle doseringer og sprøjteoverlap undgås. Endelig lægger DØR og DN vægt på, at der strammes op på aftale mod utilsigtet spredning af prosulfocarb til f.eks. økologiske æbler.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Der er udarbejdet en kandidatliste for stoffer til substitution med de foreløbige kriterier. Det betyder, at stoffer klassificeret som mistænkt for kræftfremkaldende effekt eller mistænkt for reproduktionsskade egenskaber er med på listen. Danmark presser på for at få fastlagt videnskabelige kriterier for hormonforstyrrende effekter. I de tilfælde, hvor der ikke er alternativer, vil der være en meget restriktiv godkendelse, når stofferne skal anvendes. Den danske strategi for hormonforstyrrende stoffer startede i 2002 og består af tre hovedstrengte: Videnopbygning og udvikling af testmetoder, handlingsorienterede undersøgelser og regulering. For pesticider har det betydet særlig fokus på anvendelse i væksthuse.

Der er ikke planer om at undlade at beregne behandlingshyppigheden i forbindelse med de årlige opgørelser af bekæmpelsesmiddelstatistikken. Men det indgår i Sprøjtemiddelstrategien 2013-2016, at det er belastningen fra sprøjtemidler, der er central i forhold til at beskytte sundhed og miljø, og derfor er det for pesticidbelastningsindikatoren beregnet ud fra solgte mængder, at der er fastsat et mål om reduktion på 40 %.

Rammedirektivet om bæredygtig anvendelse af pesticider angiver i artikel 14, der omhandler IPM, at medlemslandene skal træffe alle nødvendige foranstaltninger til fremme af bekæmpelse af skadegørere med lavt pesticidforbrug. Det fremgår ikke, at der skal indføres bindende regler på IPM-området. IPM kan implementeres på mange forskellige måder og nye forebyggende foranstaltninger og alternative bekæmpelsesmetoder udvikles til stadighed.

I Danmark er det derfor valgt at arbejde for IPM implementering blandt andet gennem uddannelse af sprøjteførere. IPM indgår således i sprøjtecertifikat-kurserne, som erhvervets i forbindelse med landmands- eller gartneruddannelse, ligesom det er et væsentligt emne i de efterfølgende opfølgingskurser, der er obligatoriske at gennemføre hvert 4. år. Endvidere har der i Sprøjtemiddelstrategien hidtil indgået en omfattende IPM-informations-, uddannelses-, og rådgivningsindsats i både gartneri og landbrug. Indsatsen har hidtil omfattet blandt andet en række demonstrationsbrug, åbne faglige arrangementer, dyrkningsvejledninger, uddannelse af rådgivere og webinarer. Der vil på baggrund af de hidtidige erfaringer også blive gennemført en IPM indsats i 2016 i forbindelse med forlængelse af Sprøjtemiddelstrategien og målet er her, at indsatsen når ud til flere jordbrugere.

Pesticidafgiften er endvidere et væsentligt incitament til IPM implementering, idet en øget omkostning for kemiske sprøjtemidler medfører øget incitament til forebyggelse, nye sprøjte teknologier, alternativ bekæmpelse mv.

For så vidt angår spredning af prosulfocarb til f.eks. økologiske afgrøder kan Miljøstyrelsen henvise til, at der i 2016 vil blive gennemført fire initiativer til at begrænse spredningen af prosulfocarb: 1) Liste med effektive dyser, 2) Tilsætning af adjuvanter, 3) Ny sammensætning af sprøjtemidler med prosulfocarb og 4) Serviceeftersyn af den handlingsplan om prosulfocarb, der er udarbejdet af SEGES og Syngenta.

Endvidere er der indført krav om syn af sprøjter, som vil medvirke til, at de ældste og dårligste sprøjter udskiftes, at sprøjteudstyret kontrolleres og repareres, og at der i den forbindelse ofte påsættes nye og bedre dyser på sprøjterne, som minimerer afdriften.

Landbrug & Fødevarer (L&F) finder, at pesticidafgiften skal fjernes eller ændres markant, da den stiller landbruget dårligere end i andre lande, og at afgiften ikke har nævneværdig virkning på sundhed og miljø og er medvirkende til at accelerere udviklingen af resistens. Dertil skal der hurtigt følges op på den internationale evaluering af godkendelsessystemet og der ønskes ensartede vilkår i hele EU. Organisationen ønsker mere dialog ved kontrol af udstyr, sprøjtning og kontrol af bekæmpelsesmidler. L&F mener, der er fejl i rapport over grundvandsovervågning og vil have disse rettet. Videre finder L&F, at målsætningen om reduktion i belastning er ensidig og ikke miljø- og sundhedsfagligt baseret, men at andre pejlemærker stort set er opfyldt. Godkendelsesordningen beskytter grundvandet, indholdet af sprøjtemiddelrester i fødevarer er lavt, og IPM er implementeret. L&F tror ikke, at en reduktion i pesticidbelastningsindikatoren på 40 % nås i 2015.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Det fremgår af Folketingets behandling af pesticidafgiftsloven, at afgiften skal evalueres fire år efter lovens ikrafttræden. Dette er derfor planlagt at skulle ske i 2017. Miljøstyrelsen har støttet et projekt igangsat af Dansk Planteværn, som skal etablere en baseline for resistensudvikling før indførelsen af pesticidafgiften. Projektet afsluttes i 2016.

Som en del af aftalen om forlængelsen af strategien vil der blive gennemført flere projekter, der skal belyse, hvordan man kan ændre vurderingsrammerne til behandling af ansøgninger om godkendelse af sprøjtemidler, uden at det ændrer beskyttelsen af grundvandet. Opfølgningen er i gang og forventes afsluttet medio 2016.

Styrelsen er åben for øget grad af dialog i forbindelse med kontrol af udstyr og brug af sprøjtemidler.

Der er ikke fejl i grundvandsrapporten. Der henvises til besvarelsen af Folketingets spørgsmål 284 (besvaret til Miljø- og Fødevareudvalget januar 2016).

Fastsættelse af et mål på 40 % reduktion i pesticidbelastningsindikatoren (PBI) er besluttet i forbindelse med forhandlingerne om Sprøjtemiddelstrategien 2013-2015 og opgørelsen for 2015, som forventes at foreligge medio 2016, vil vise, om målet er nået eller ej. Miljøstyrelsen finder, at PBI er den bedste indikator til at opgøre pesticidernes miljø- og sundhedsmæssige belastning, da behandlingshyppigheden ikke på samme måde afspejler forskellen i sprøjtemidlernes miljø- og sundhedsmæssige egenskaber.

Bæredygtigt Landbrug (BL) finder ikke, der er fagligt belæg for at have en målsætning om en 40 % reduktion, når der ikke er påvist et reelt problem. BL frygter for resistensproblemer, fordi der er få pesticider at vælge mellem og ser frem til, at der kommer ændringer i godkendelsessystemet foranlediget af den internationale vurdering af godkendelsesordningen og grundvandsbeskyttelsen. Organisationen finder, at hvis der gødes efter plantens behov, vil det alt andet lige give sundere planter og mindre behov for pesticider, og at dette ikke afspejles i IPM- tilgangen, men at rigide regler og dårlig afvanding derimod begrænser muligheden for at mindske pesticidforbruget.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Med hensyn til fastlæggelse af en overordnet målsætning henvises til gennemgangen ovenfor. Angående resistensproblemer er der flere årsager til

resistens og også flere indsatsmuligheder som f.eks. at skifte mellem pesticider med forskellig virkemåde, at kombinere ikke-kemiske bekæmpelsesmetoder med kemiske, at variere sædskifte med såvel vår- som vinterafgrøder.

Resistensudviklingen følges blandt andet gennem et projekt mellem Dansk Planteværn og Aarhus Universitet, hvor der monitoreres for udbredelsen af herbicidresistens i hele landet. Projektet skal etablere en baseline for resistensudvikling før indførelsen af pesticidafgiften. Miljøstyrelsen er ikke bekendt med klar dokumentation for, at mindre næringsstofftilførsel forøger behovet for pesticider.

Økologisk Landsforening (ØL) påpeger, at en sprøjtemiddelstrategi skal forholde sig til cocktaileffekterne, og at det ikke er tilstrækkeligt, at sprøjtemiddelrester på fødevarer er under grænseværdien i forhold til at sikre menneskers sundhed. ØL mener, der mangler en indsats i strategien om, at anvendelse af pesticider i landbruget ikke påvirker den del af landbruget, der ikke anvender pesticider. Konkret henvises til forekomst af prosulfocarb i frugt trods handlingsplanen. ØL finder derfor, at et tillæg til Sprøjtemiddelstrategien bør indeholde en indsats om godkendelse, så sprøjtemidler med høje fordampningsegenskaber ikke kan godkendes. Der henvises til, at Kommissionens Fødevarer- og Veterinærkontor (FVO) har bedt om, at der tages flere prøver for forekomst af sprøjtemiddelrester for at verificere, at økologireglerne er overholdt. ØL finder, at der er risiko for store økonomiske konsekvenser af fund af pesticidrester i form af nedklassificering af produkter og omlægning af at dyr på grund af foder med rester.

Miljøstyrelsens bemærkninger

Fødevarestyrelsen inddrager allerede en vurdering af kombinationseffekter, når de ser på rester i fødevarer. Det er fortsat målet, at indholdet af sprøjtemiddelrester i dansk frugt og grønt skal være så lavt som muligt. Den seneste overvågningsrapport viser da også, at der ikke er overskridelser af de fastsatte grænseværdier for sprøjtemidler godkendt til danske afgrøder.

Der er dog i få tilfælde fundet overskridelser af detektionsgrænsen med midler, der ikke er godkendt til den pågældende afgrøde, hvilket betyder, at afgrøder ikke kan sælges. Så længe der ikke kan påvises uacceptable miljø- eller sundhedskonsekvenser ved anvendelse af et sprøjtemiddel, er der ikke hjemmel i pesticidforordningen til at undlade godkendelse af midler som f.eks. indeholder prosulfocarb. Erhvervets handlingsplan for håndtering af prosulfocarb, iværksat i 2014, ser ud til at have haft en effekt, da antallet af fund er faldet, men da der stadig er få fund, har ministeren bedt Miljøstyrelsen om at iværksætte fire tiltag, som nævnt under bemærkninger fra det økologiske råd og DN.